

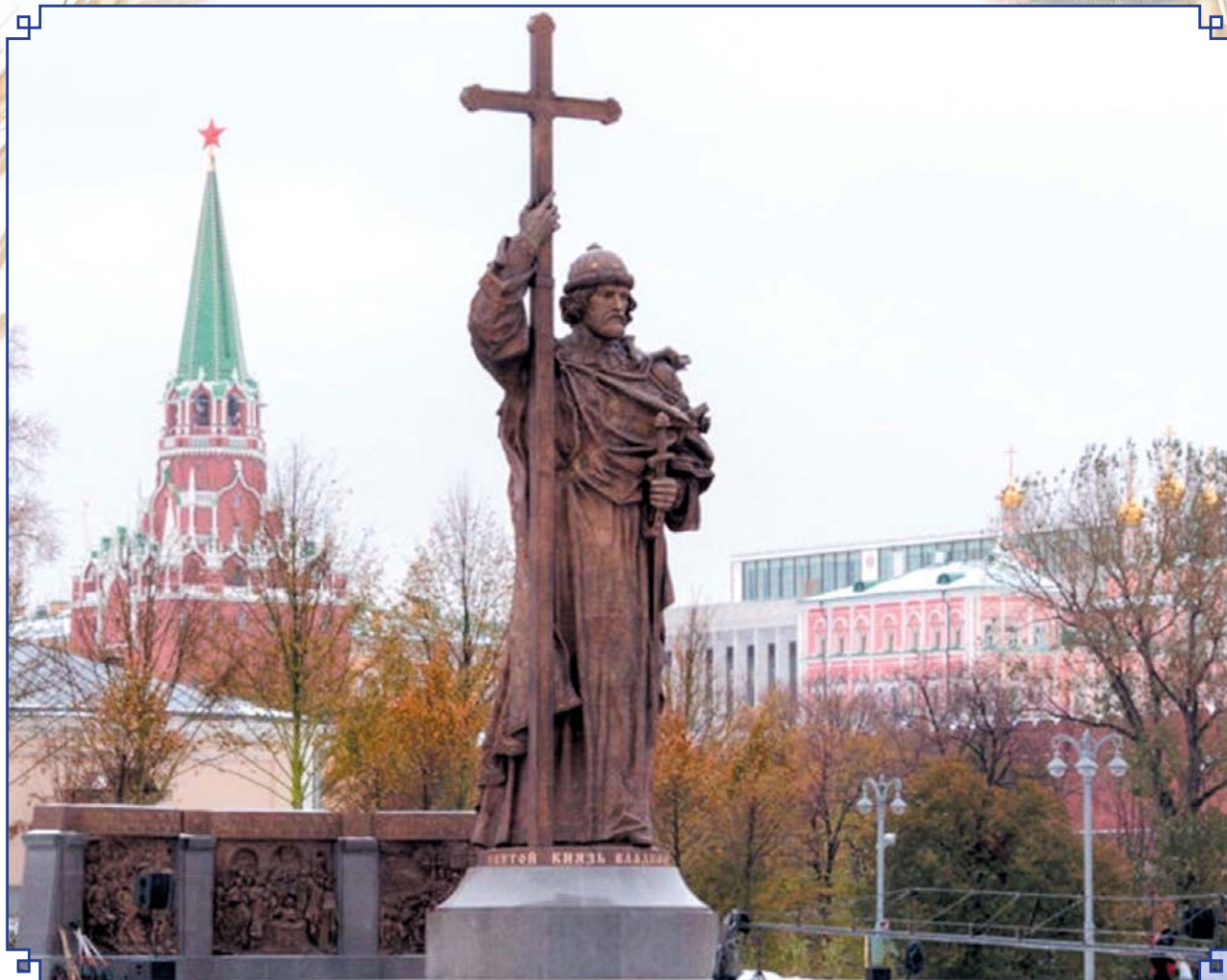
Господь, Тыläнет уанымына семънъ мälәннä жäлйймäшет лжбъ

ҰАНЫМАШ

Кырык мары православный газет

3-шы (12) № 2018 и

ЙОШКАР-ОЛАН ДА МАРЫ СÄНДÄЛБКБЫН ВЫСОКОПРЕОСВЯЩЕННЕЙШЫЙ МИТРОПОЛИТ ИОАННЫН БЛАГОСЛОВАЙБЫ ДОНО

НОМЕРБШТБ ЛЫДДА:

РУШ МÜЛÄНДБМ КРЕСТБМБЛÄН – 1030 И.....	2
ЯРАТЫМАШ ВЕЛЕ ХУДАМ СБИНГÄ. ЛÜДБШЛÄ ТРАГЕДИЛÄН 100 И ТЕМБН.....	3
МАРЫ СÄНДÄЛБКБШТБ ЕПАРХИМ БШТБМБЛÄН – 25 И..	5
ЙЫМЫЛАН БНЯНБМÄШ ВЕРЦ ПЫТ ШАЛГАШ.....	8
КАВКАЗЫШТЫ.....	10
ЭЧЕ ШОКТЕНÄ? Церкбш кашташ агыл манын 33 «причина»....	13

РУШ МҮЛӘНДЫМ КРЕСТЫМЫЛАН – 1030 И

*Пресс-конференциштӹ Йошкар-Олан дӓ Мары сӓндӓлӓкӹн
митрополитшӹ Иоаннын попымы шая гыц*

Яратымы шӱмбелвлӓ, ӓки-шыжарвлӓ. Мӓ цилӓн ик ыртеш кызытшы жеп гыц первишыш мӓнгеш пӓртылмыкына, Святой руш мӱлӓндым 1030 и перви ылмы жепыштӹ лимыкы, анзылнына В. Ключевскийын шамак семынь тӹ картин лиэш, кынам тыменьдымӹ дӓ дикий племенавлӓ власть верц кредӓлт, йӓлӓм рабствыш пырташ цацат. Ныны духовный лачокым пӓлӓделыт.

Руш мӱлӓндым крестымаш мам кан-ден? Патриарх Пимен Руш мӱлӓндым крестымылан 1000 и шомы годым пӓлемден: Кугижӓншы, мӓмнӓн ма улы пайдана, каждыйнан ӓлӓмашнӓ Йымын пуры доно темеш, кыдым Йымы ӓшке мӓлӓннӓ пуэн. Святой Руш мӱлӓндӹ Йымын айырымашыжы ылеш, мӓ Руш мӱлӓндын тетявлӓжӹ ылына, ире духов-ный тӓнгӓлтӹш доно темшӓшлык ылы-на, кыды мӓмнӓн шачмы мӱлӓндыштӹ ылшы цилӓ халыкым сотемдӓрӓ. Хоть-кыш мӓ анжалына, йӓрвӓш тӹ духов-ный тӓнгӓлтӹш каеш, кыды мӓмнӓн кугижӓншым кымылангда, пингӹдемдӓ, шукемдӓ, но пӓтӓриок мӓмнӓн об-ществым, семням перегӓ дӓ каждый

ӓдемлӓн ӓлӓмаш ынгылымашым пуа. Ти празнык докы обращенинӓ пӓтӓриок каждый ӓдемӹм эртышы ивлӓ гишӓн, ма верц мӓ тиштӹ, мӱлӓндӹ вӓлнӹ, ӓленӓ, шаныктышашлык. Ти сӓндӓлӓкӹн та-кеш пӓшӓвлӓжӹ тенге мӓмнӓн лыгат, мӓ гыцнӓ жепнӓм vele агыл нӓлӓйт, а ӓлӓмашнӓ шыла. Йымы сага ӓлӓмаш, Мары мӱлӓндын священномученик епи-скоп Леонидын пӓлемдымӹжӹ семынь, мӓлӓннӓ ӓлӓмаштышы дӓ пайдам пушы тӓнгӓлтӹш лиэш, кыды мӓлӓннӓ са-кой йиш пӓшӓм ӓштен мышташ, ша-нен лыкташ, яраташ палша. Ти кечӹ, кыды кугижӓншын празнык лин, Свя-той Руш мӱлӓндым кымылангдышаш-лык, кӓргӹ тырым перегӓмашты мӓӓт участник лишӓшлык ылына, мӓмнӓн тӓоти дон папивлӓн кодымы пайдам перегӓшӓшлык дӓ шукемдышӓшлык ылына. Мӓ попенӓ: Руш мӱлӓндым крестымаш мӓмнӓм сӓндӓлӓк вӓлнӹшӹ цивилизаци доно ушен, тӹдӹ мӓлӓннӓ кугижӓншым, культурым, литературым пуэн. Мӓмнӓн Мары сӓндӓлӓкыштӹ культурына, литературына виӓнгмылан православи кого рольым мадын.

ЯРАТЫМАШ ВЕЛЕ ХУДАМ СЫНГА

Екатеринбург халаштышы Ипатьевын пөртүштү 100 и перви, 1918 ин 17 июлын, Российын остатка императоржым, Николай II куғижам, тйдін Александра пелашыжым да ннын вйц тетяштїм лўэн пуштыныт. Ннын кїзїт циланат святойвлан ликїштї ылыт, пуштмашым смирян цїтїмїштї верц царственный страстотерпец да мученик маналтыт.

Император Николай II 1868 ин 19 майын, Тошты Согонь годшы пишок парвалышы Иовым ашїндарымї кечїн, Александр III куғижан семняэшїжї шачын. Николай II ышке ылїмашїштїжї святой Иов семїньок шуку ойхым да ямдымашым тырхен. Пелашїжї — императрица Александра — Гессеныштышы герцог Людвиг IV да Англин Виктория королеважын ыныкашты ылын. Германиштї тйдїм Алиса манын лїмденїт, православный вераш ванжымыкыжы Александра лїмїм пуэнїт.

Николай II 1894 ин ноябрьын император лиэш, а 25 кечї эртїмїкї, Александра доно венчайалтыт. 1901 и якте ннын нїл ыдырыштї шачеш: Ольга, Татьяна, Мария да Анастасия. Но куғижан семня эргїм, наследникїм, когон вычен. Кужы жеп вычымы Алексей эргїштї 1904 ин шачын. Ик и анзыц преподобный Серафим Саровскийым святойвлан ликїш император Николай II палшымы доно пыртенїт. Государь тїнām улы семняжї доно паломник семїнь Саровын обительїш толын, когон ыдылын. Наследникїн шачмыжым ти ыдылмаш доно кїлдāt.

Император Николай II куғижаланымї 20 и утла жепїштї 250 монастырь дон 10 тїжем нārї приходской церкїм пачыныт, святой ликїш Серафим Саровскийым веле агыл, эче Ефросиния Полоцкаям, Иоанн Тобольскийым

да Йымылан ярышы шуку эдемїм пыртенїт, эртїшї XVIII — XIX курымвлан икварешїжї тинārїм пыртыделыт ылын.

Эргї шачмы сусу доно иквареш куғижан семняшкї ойхы толын. Авājын родыштыжы гемофили (вїр ак амалы) цер доно парвалышы шуку эдем ылын. Алексейланат ти ясы ванжен, хоть-махань изи шушыр гїцок вїр йогымы доно колен кердїн. Врачвлā нимат ыштен керделыт. Алексейїн ясыжы шїренок улы семням ял вїккї шагалтен. Шоляштын парвалымыжым ужын, āкāвлан шўмїштї жālāйїмаш доно темїн. Цесаревич верц улы сāндālїк кымалын, а сек когонжок — Александра авājї.

Куғижан семняштї тетявлām пингїдї расписани да дисциплина семїнь анжен куштенїт. Ирок циланат ўштї вїд доно шўалгенїт. Ливї вїд доно вадеш веле мышкылт кердїнїт. Шуку вермām тыменьмашлāн, книгām лыдмашлан айыренїт. Кечївāl паштек прогулкыш каштыныт, кидпāшāш тыменьїнїт. 1914 иāш ырсы годым императрица Александра дон когорак ыдырвлājї милосерди сестра семїнь госпитальшты шушыр салтаквлālāн палшенїт. Кў нїнїлāн палшымы гишāн шушыргышы эдемвлā пālїделытат.

1917 иāш тыргыж жеп толын шон. «Тїнь престол гїц карангат гїнь, сāндālїкїштї тыр лиэш» манын, им-

ператор Николай II-ым Ыняндарен кердѣнѣт, седѣндон тѣдѣ 2 (15) мартын престол гѣц карангын. Шана гѣнѣ, тѣдѣ семняжѣ доно европыштышы хотъ-маханѣ сѣндѣлѣкѣш кен кердеш ылыы, но тѣдѣ Россійѣм яратен. Пелѣшѣжѣт ѣшке дневникѣштыжѣ сирен: «Ынянѣмѣш гѣц пасна ѣлѣш ак ли. Мѣнѣ цѣшѣн ылам, вет мѣ вес сѣндѣлѣкѣш кеделна, а туан сѣндѣлѣк сага иквѣреш цилѣ ойхым лош пайыленѣ».

Кукижѣн семням арестуйымаш 22 март гѣц тѣнгѣлеш. Вѣц тѣлзѣ Царский Селашты урдат. Тѣнѣм эче цѣтѣш лин: качмы годым цилѣн иквѣреш погынен кердѣнѣт, но рушла vele попен кердѣнѣт. Иквѣреш ыдылыныт, службыш каштыныт. Прогулкыш кашташ, книгѣм лыдашат жеп ситен. Временный правительство, шѣртнѣѣкѣм кѣчѣлѣн, императорын ѣлѣмѣшѣжѣм дѣ пѣшѣжѣм терген, но нимат худам мон кердѣ. Кукижѣн семням Тобольскыш колтенѣт. Сирмѣшвлѣ чѣдѣ толыныт гѣнѣт, храмышкат шанымы семѣнѣ кашташ лиде. Нѣнѣ тиштѣт цилѣ смирнѣ доно тырхенѣт, тенгеок ыдылыныт, веремѣн-верремѣн исповедѣш каштыныт дѣ пѣрцѣшѣм подылыныт.

Николай II пиш когон престол гѣц карангмыжы гишѣн ойхырен, вет сѣндѣлѣкѣшты сѣрѣмѣ тыр ылде, а ѣлѣмѣш вуйта келгѣ вѣдпѣртемѣш талашен. 1918 ин апрель-майын кукижѣн семням Екатеринбургыш ваштат дѣ Ипатьевѣн пѣртѣшкѣжѣ ѣлѣш пыртат. Ёлѣмѣшѣшты кѣце пѣтен кердмѣ гишѣн цилѣн цакленѣт. Изирѣк Алексей икѣнѣ келесен: «Пушташ тѣнгѣлѣт гѣнѣ, хотъ ѣнжѣшты мутѣп ылыы». Ёымын литургишты остатка гѣнѣ 14 июлыы ылыныт. 16 гѣц 17 июлыыш ѣыдым нѣнѣм подвалыш алтален нѣнгенѣт

дѣ тѣштѣ цилѣштѣм лѣэн пуштыныт. Императорын семняжѣ сага иквѣреш ылышывлѣмѣт жѣлѣѣделѣт.

Патриарх Тихон тѣнѣм кукижѣн семня верц панихидѣм служаш благословен. Царственный страстотерпецвлѣм шотеш пиштен ѣшѣндѣрѣмѣш ти жеп гѣц тѣнгѣлѣн. Совет власть годым нѣнѣн лѣмѣштым сакой семѣнѣ худѣмдѣш цаценѣт гѣнѣт, нимат ѣштен кердделѣт. Дневникѣштышты дѣ иктѣ-весѣлѣн сирѣмѣ сирмѣшвлѣшты соты ире дѣ пуры доно темшѣ ылыт, седѣндон нѣнѣм пѣцѣтлѣделѣт. Цилѣ тидѣм эдемвлѣ лыдыт гѣнѣ, нѣнѣм тѣнѣмок святоеш шотлаш тѣнгѣлѣт манын, лѣдѣнѣт.

Царственный страстотерпецвлѣм святойвлѣн ликѣш Зарубежный Церкѣ 1981 ин пыртен, а Русь Православный Церкѣ – 2000 ин.

Святой царственный мучениквлѣм, палшаш ядын, первишенок сарвалат. Эче гражданский вырсы годымок, 1918 ин, казаквлѣн отрядышты, корным ямден, лѣдѣшлѣ купышты айыматалтыныт. Кукижѣн семнян кѣце колымыжым пѣлѣшѣ казаквлѣ нѣнѣм палшаш ядын ыдылыныт дѣ купеш пижѣн колымаш гѣц ѣрѣктѣрѣшѣн ытаралтыныт.

Ик школышты ынгылен кердѣмѣ случай ылын. Урокышты тымдышы кукижѣн семня гишѣн алтален попен. Ти жепѣн амаса пачылтын дѣ кукижѣ улы семняжѣ доно пырен шагалын. Тѣявлѣ нѣнѣм ужыныт, хытыренѣт, ик тымды-

шы веле нимат ужде дә ынгылен кердде. Кугижән семням сарвалымы доно шуку эдемьн пареммьжй гишән шуку факт улы. Святой царственный мучениквлән иконышты сьнзә анзылнок Ышке вашталтмы гишән, тьшец вьр аль миро ләкмь гишән эдемвлә попат дә сирәт, тидьм ужмышты гишән Йымы анзылны шамакым пуат. Екатеринбург халашты Ипатьевьн пөрт стенаштыжй со вьр пәлбй ләктеш ылын. Ти пәлбйвләм ни мышкын, ни ньжын нәлбн, ни чиәлтен питьрен керделыт, седьндон 1977 ин октябрь тьлзьн ти пөртм пыженйт. Ынде ти вәреш 75 метр күкшйцән церкьм строенйт дә «Храм-на-Крови» маньн льмденйт.

Ти семнян моральный күкшйцшй, пурь шотан ылмыжы дә христианский яратымашыжы гишән Ольга Ыдйрьштын сирмәшйжй гьцәт ынгылаш лиэш. Тьдй сирен: «Кү атямлән Ынян кодын, ньнбй атям верц күсьм Ынжйшты пөрьктеп маньн, тьдй сарвален ядеш. Атям циләштым простен дә циләшты

верц ыдылеш. Ышкешты верцьнәт күсьм Ынжйшты пөрьктеп маньн ядеш. Ашьндәршты: худа Ыштымь доно ху-дам сьнгәш ак ли. Мир вьлнбй ылшы худа кьзйт эче утларак шукемеш, но тьдйм яратымаш веле сьнгә».

МАРЫ СӘНДӘЛЫКЫШТЫ ЕПАРХИМ ЫШТЫМЫЛӘН – 25 И

«Икманаш, шүмбелвлә: Ывьртдә, яжоэмдә, иктй-весьдәм кымылангдыда, икышын лидә, келшен Ылбдә, тьнәм яратымашым дә тырым пушы Йымы тә сагада лиэш» (2 Кор. 13: 11).

Цилә Преосвященство, шергәкән атя, шүмбел дон әкә-шыжарвлә, Йошкар-Олашты епархим Ыштымьлән 25 и теммь доно тәмдәм улы йәнг вашт кымылангдем дә 1993 им ашьндәрәләш ядам. Тьнәм Марь мьләндыш Святейший Патриарх Алексий II толын дә мәннән мьләндым духовно сотемдәрәш силам пуэн. Эртймь корным тәр әклен, мә тагачы Марь Сәндәлыкышты Ылбшй халыквлән духовно иктеш ылмыштым у күкшйц гьц ынгылышашлык ылына.

Митрополишты кьзйт 133 храм, 2 монастырь: Ежово солашты Мироносицкий Ыдйр мынастир, Килемар районьшты Богородице-Сергиевский пустынь. Церкьвләшты 127 священник дон 22 диакон служба.

Эртйшй 25 и жепйшты политический, экономический, социальный Ылбмәш пиш когон вашталтын, обществышты шуку худа кайыш шәрләш тьнгәлбн. Төрйм кьчәлшй эдемвләлән мә сотым ажыкташ цаценнә дә церкь докы лишьлемденнә. Но жәләйәш веле кодеш, Республикышты кьзйтәт семня шот доно ак перегәлт, мыжырангмыкы, пьсьн айырлат, тетявлә атя гьц пасна кушкыт. Церкьшты венчәйәлтшйвләәт айырлымы ядмаш доно Епархишкй толыт. Церкь тидьм ак благословайы. Ытарышына келесен: «Мам Йымы ушен, эдем Ынжй айыры» (Мф. 19: 6). Айырлымышты гишән эдемвлә Йымы анзылны шамакым кычаш тьнгәлбт, а мә айырлымы фактым веле фиксируенә.

Кьзйтшй веремән Церкь пингьдйн шалгышашлык, но «кредәлмәшнә эдемвлә ваштареш агыл». (Еф. 6: 12). Мәннән ырсы хәдйрнә меч дә шьдешкьмәш агыл, власть дә мир вьлнбшй йойланымаш

8 августын священому-ченик Сергей Стрельниковым ашындырмы Самырквлан крестный ход эртэралтеш.

Миссионерский пашалан епархишты кого внимани айыралтеш. 2013 ин августын «Православная инициатива» конкурсын комитетшы мамнан

агыл. Ти курымыштышы пйцкемйшым ма яратымаш, тыр, иктеш лимы да христианинын тынг вырсы хадыржы — тор бнянымаш — доно сынгышашлык ылына.

Священник ик церкы служба доно веле пайдаланышашлык агыл. Каждый пастыр палышашлык: эдемвлан йангыштым ма тыргыжландара, нынвлан блаш да ытаралташ ма палшен кердеш, — да нелылык гыц лудде, палшаш талашышашлык.

Кугижаншы властын сакой органжы, общественный ушемвлан доно иквареш каждый ин епархи кукшыцышты шуку паша бштатеш. Когечеш «Пасхальный перезвон» православный мыры фестиваль, Царевококшайский кремльшты йарминга традишкы пыренйт. Май тылзын Мирносицкий лыдмаш кымдан эртэралтеш.

Славянский письменность дон культура кечывлан литературный да сылнын лыдшывлан конкурсышты лиэш.

8 июлын Йошкар-Олашты Патриарший площадьшты, святой мыжыр Петр дон Феврониян памятникышты сага, яратымашым да икты-весым шотеш пиштймашым курым мычкы перегаш тымдышы Семня празник эртэралтеш.

Апостолвлан доно иктөр ылшы святой князь Владимирым ашындырмы кечын, 28 июлын, Руш мландым крестымым палемдене. Церкывлашты празник служба да крестный ход лиэш. Москван да Руш мландын Святейший Патриархшы Кириллын благословайымыжы доно 12 цаш гыц цила церкышты цангым 15 минут шит.

епархин «Господым цила варе хвалем» (Благословлю Господа на всяком месте) миссионерский проектшым яжоэш шотлен. Проект семын Иымын литургим алык мары йылмы доно У Торъял, Сернур, Куженер, Мари-Турек да Параньга районыш пырышы 15 солашты эртэрым. Ти пашалан Иоанн Златоустын сирым литурги книгам да службышты кычылтмы мырывлан ноты сборниквлан печатлен лыкмы.

Библим сарышы Институтын да епархин Сарышы комиссин сотрудниквлажы 2014 ин кырык мары йылмы доно «У Согонь» (Новый Завет) книгам печатлен лыктыныт. Тиды лымеш 21 октябрьын Иымын Аван «Троеручица» иконжы лымеш храмышты благодарственный молебным служымы, вара Йошкар-Олашты С.Г. Чавайн лыман библиотекешты книган презентацижы ылын, а 22 октябрьын — Козьмодемьянск халашты Н.В. Игнатев лыман библиотекешты.

Мамнан епархишты социальный паша и гыц ишкы виангеш. Православный центршты 2016 ин 23 майын «Добрые зернышки» реабилитационный центр пачылтын. Ик иаш гыц когорак хворой тетявлан 20 кечы сакой палшык такеш пуалтеш. Тишты тетя невролог, ЛФК инструктор, массажист, логопед, психолог, нейропсихолог, музыкальный руководитель, кинолог, кидпаша бшташ тымдышы да сестра милосердивла пашам бштат. Каждый специалистын бшке кйдежшы улы. Иымын Аван «Целительница» икон-

жы анзылны каждый әрнян молебениэш. Центрийм пачмы годым церотышты 548 тетя ылын, 2017 и мычаш якте ныйны логыц палшыкым 351 эдем ныйын. Преподобномученица кого княгиня Елисавета лымеш храмышты эртышы служба да тетяжы сага атя-авя толын кердыт.

«Мары Сәндәлйкыштышы православный доброволецвлә» организаци 2016 ин йштәлтын. Тышты 50 эдем утларак веле гынят, цилә вәре шот: церкыштышы службыш, крестный ход годым приходвләшты палшат, тылык тетявләм анжат, больницышты, приютышты, йләлшырәквләм анжымы портвләшты цацат, сәмйрыквлә лошты миссионерский пашәм вктырәт.

Епархиальный образовательный центр 2013-2014 тыменьмы и годшен пашәм йштә, ти пашәлән кугижәншы лицензжы улы.

Йошкар-Олан историштыжы 2016 и 12 июнь курымеш кодеш, вет ти кечын тишкы Москван да Руш мұландын Патриархшы Кирилл толын, Благовещенский кафедральный соборым Кого чин доно свящәен да Йымын литургим служен. Соборышты халык шуку ылын, а эче площадышты шалгышы икманяр тйжем эдем ти службым экран гыц анжен, тенгеок тйдым «Союз» православный телеканал да интернет доно анжаш йон ылын.

Служба паштек Святейший Патриарх Кирилл Православный центрийш, тишты ылшы йәслыш, иконописный мастерскойш, «Добрые зернышки» центрийш пырен, ти центрийшты пашәлышы эдемвлә да милосерди сестравлә доно актовый залышты вәшлин, циләштылән пуры шамакым келесен.

Пәлыкән кишәм кодышы семын 2017 ин 15 февральын пачылтышы «Шамакын Сусужы» (Радость Слова) книга выставка-форумым анжыкташ лиэш. Выставкым пачмашкы Руш Православный Церкын Издательский советшын председателжы, Калужский да Боровский митрополит Климент, толын, вәшлимы шамаквләм попен. «Российышты Патриаршеством угыц пыртымылан 100 и» конференци ти кечынок эртен. Тышты икманяр фотовыставка, тенгеок православный, духовно-нравственный да тетялык литера-

тура шуку ылын. Патриарший литература премин лауреатшы Виктор Николаев доно вәшлимәш шуку эдемын йәнгжым тәрвәтен. Празныкын почетан хынажы, МДАиС-ин профессоржы Алексей Ильич Осипов, халык доно вәшлин хытырен.

2017 ин 6 октябрын Руш Православный Церкын Священный Синодшы Мары Сәндәлйкышты у епархим йштймы гишән решением лыктын. Волжск хала, Волжский, Кузнецкий, Мари-Турекский, Моркы, У Торъял, Параньгинский дон Сернурский районвлә Волжский епархиш пыренйт, Волжск дон Сернурын епископеш игумен Феофаным (Данченковым), Скопинский епархин клирикшым айыренйт.

Мары Сәндәлйкышты Мары митрополим йштймы гишән решением Синодын ти заседаништыжок пингыдемденйт. Архимандрит Феофаным Волжск дон Сернурын епископеш шагалтымы хиротони 2017 ин 18 ноябрын Москваштышы Донской ставропигиальный пүэргы мынастирыштышы Кого соборышты Йымын литурги годым эртен. Святитель Тихоним Патриарший престолыш айырымылан 100 и теммы лымеш эртәрымы ти службым Москван да Руш мұландын Святейший Патриархшы Кирилл виден.

Цилә Преосвященство, шергәкән атя, шүмбел дон әки-шыжарвлә!

Мары митрополин епархижы, церкын да епархин структурыжы дон приходвләжы лошты келшымәш кыл пақылаат пингыдемеш манын, йнянен кодам. Мәләннә эче сәмйрыквләлән православный культурын негыцшы доно пәлдырымәш пашәм вктырымлә. Каждый общины йлймәшыжым сотемдарым пашәм, халыклан палшымым, сәмйрыквлә доно пашәм со уэмден шалгымыла.

Цилә яжо пашәштыда Йымын палшыкшы лижы. Святой апостол Павел келесен: «Тырхымашым пушы да кымылангышы Йымы тәмдәм икты-весыда доно Христос Иисусын тымдымыжы семын икышаным йштйжы. Тенге тә икышын, ик юк доно Йымым, мәмнән Господьна Иисус Христосын атяжым, лымлештәрен кердыда» (Рим. 15, 5-6).

Йошкар-Олан да Мары Сәндәлйкын митрополитшы Иоанн, 2018 и 14 май, Мироносицкий лыдмаш.

ЙЫМЫЛАН ЫНЯНЬМӘШ ВЕРЦ ПЫТ ШАЛГАШ

Кырык мары районышты Пистерлә солан Пиш Святой Троица лымеш церкын настоятельжы, протоиерей Александр Алешев 26 июльын 70 им пәлемден. Тыйдылан Йымы куужы курымеш паткыды шулыкым пужы манын, согоньленә. Лымгечы анзыц редакцилан интервьюм пуэн. Тыйдын доно, шергакан лыдшывлә, палымым ыштенә.

— Александр атя, ышке гишәндә, туанвләдә гишән икманяр шамакым пәлемдәдә.

— Мыньын родыштем первишенок священниквлә ылыныт. Роднявләэм логыц кызыт кандакш священник сакой епархишты служба. Ныны логыц иктыжы — Владимиршты. Ти священникын йых 500 и цәрнәде Иван Грозный годшен служба. Мыньын туан чычым, авам монгыр гыц, епископ Герман, святойвлән ликыш пыртымы ылеш. Атам монгыр гыцат революци якте священниквлә ылыныт.

Мыньын тьотям военный врач ылын, госдумышты участвуен. Революци якте солаш целительница толын. Тьотям кышты тыменьмыжым ядын. Тыйды каремшты пеләдышвлә лошты тыменьынам манын. Тьотям төрөк ынгылен, маханьы тиды паремдышы ылеш. Ти целитель докы мышкыран ыдырамашвлә токыжы каштыныт, эргы али ыдыр шачшашлык гишән ядыштыныт. Тьотям пеләшыжылан мышкыр тервен кыпцыкым ялштен. Паремдышет парняжы доно шыралын дә «эргы» шачеш манын. Тьотямжы кыпцыкым шыпшын лыктын, дә тынамок ти ыдырамашет ләктын кен, тагыш Ульяновский областышкыла кен маныт.

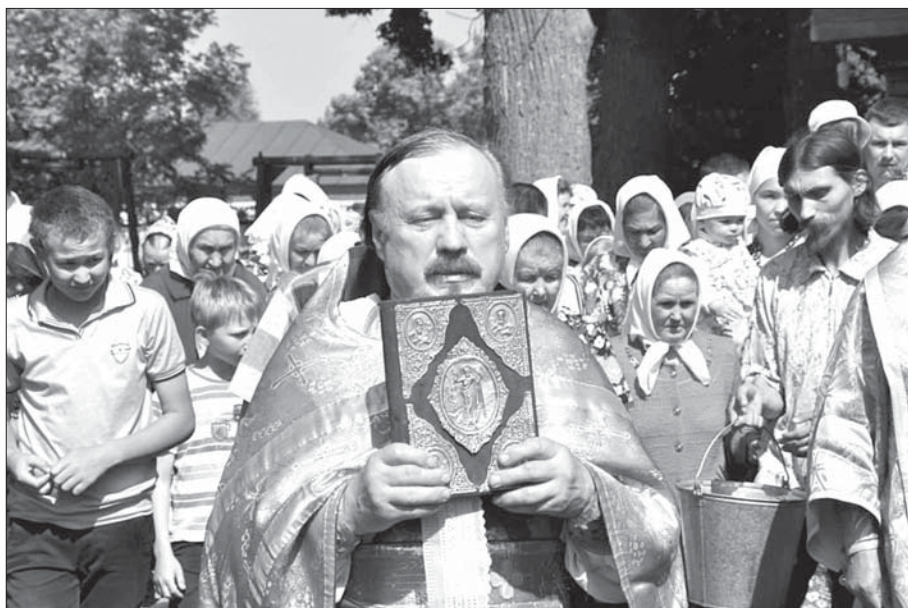

Семняшты куд тетя ылынна, мынь ик эргы, кодшывләжы ыдырвлә.

Мынь Москваштышы духовный семинарим 1975 ин совет власть жепын тымень пытаренәм. Тынәмок мыным архиепископ Вениамин духовный саныш кидым пиштен.

— Тә кыце священник лийш решением принимаендә?

— Советский власть жепын Святой Церкылан палшаш келеш ылын. Пиш нелы жеп ылын. Тылец пасна мыньын высший экономический дә юридический образованивләэм улы. Кызыт мыньын кок эргем духовный семинаришты тыменьыт.

Вады йёде мёнь Библим лыдынам. Вара а́там семинариш кеаш благослова-ен. Пётари мёнь Санкт-Петербургышты тыменьёнам. Мамнам кёзытшы патри-арх Кирилл тымден, вара тёдым вескид сандалёкыш колтенёт. Остатка кур-сышты заочныйыш ванженам, тынамок ёдырым налёнам.

— *Тымень лэкмёкёдэ кышты слу-жаш тёнгальёндэ? Кыце Пистерлэ со-лаш толында?*

Пистерлэ якте мёнь Ижевск халаш-ты служенам. Ти хала кого ылеш, тёштё ик церкё веле ылын — Святой Трои-ца лёмеш. Ик церкё мыгилаштё хала тёрыштё ылын. Вара владыка мёньёйн Воткинскёшкё служаш колтен. Тёштё кым и служенам. Авам ясыланен, лишкёрак служаш толаш ядын. Влады-ка гёц ядынам, тёнам тёды мёньёйм колтен. Тенгелэ Пистерлэш толынам. 1981 и гёц тиштё служем.

— *Кым иштё нёллё и лезш, кыце тиштё служедэ. Ти веремэ гач ма сек когон ашёндёралтёйн?*

Халык Йымылан ыдылеш, эдемвлэ церкёш каштыт. Теве шукердё агыл Йымын Аван Владимирский иконжы доно крестный ход эртен. Халык пиш

шукы погынен. Мёньёй вес приходвлэм пачаш палшенам. Йоласалышты, шамак толшеш, вёц уштыш веле ма дорцынна. Йоласал молнамшы райцентр. Шаненам, халык чёды лезш, но изиш веле. Пай-скырыкышты, Шёргёдырыштё, вара Этьвайнырышты, эчежё Суасламарыш-ты лишёл солавлэш требывлэм ядмы семёнь служаш каштынам.

Перестройка тёнгальмёкё, владыка Анастасий (тёнам тёды Казанёын дэ Мары сандалёкёйн епархим вуйлатен) книгавлэм печатлёмё шотышты ука-зым лыктын. Книгэ ситёде. Мёнь шукы православный книгам печатленам. Ар-хиепископ Варнава суасламары йёлмёш книгавлэм сараш благословаен. Тенгелэ переводческий комисси пашам ёштэш тёнгальёйн дэ Библим лу и утла перви су-асламары йёлмёшкё сарёймё.

— *Прихожанвлёндэ, журналым лыдшывлёлэн мам согоньледэ?*

— Прихожанвлэм празнык, рушарня йёде церкёш каштышты. Сек тёнгеш Йымын Церкёйм дэ Йымын шотлыш-ты, пақылаат жеплёштё. Теве кёзыт мамнан футбол команда верц пыт ылыт, мёгырэт моло, тенгеок мамнан ёнянёмаш верц пыт шалгышты, ца-цышты.

КАВКАЗЫШТЫ

Июль тѳлзѳн Георгиевский дѳ Пра-
сковейский епископ Гедеонын ѳжмѳ
доно Россѳй Федерацин халык мастар-
лыкын заслуженный коллектившѳ, об-
разцовый кѳрш ансамбль «Шыжарвлѳ»
дѳ мырызы Ирина Юшкина Георгиевск
халаш каштын толыныт.

8 кечѳ пуры вѳшлимѳшвлѳ, кон-
цертвлѳ дѳ интересный экскурсиввлѳ
доно эртенѳт. Хынаввлѳ Георгиевский
Епархин гостиницѳшты ѳленѳт.

Епархин территоришты духовно-
патриотический тетя лагерь «Радуга»
вѳрлѳнѳ. Тѳшкѳ и ѳѳде кѳнгѳжѳм те-
тявлѳ кѳнѳш толыт. Ирокшы молитва
доно кѳнѳѳлѳт, сакой занятивлѳшкѳ
каштыт, бассейнѳшты нѳштѳлѳт, ва-
деш молитва паштек амалаш вазыт.
Тетявлѳжѳт тишты вес ѳишвлѳ, пуры
анжалтышан, ире ѳангѳн ылыт. Вес ста-
тянжы линжѳт ак керд, вет техень вѳрѳш
вѳрештмѳкѳ, ѳшкежѳт вѳшталтат.

Лагерьѳшты ылшы тетявлѳлѳн Мары
Сѳндѳлѳк гѳц толшы хынаввлѳ кым
концертѳм, Кырык мары район гишѳн

видеофильмѳм анжыктенѳт. Тетявлѳ
пѳтѳриш гѳнѳ Мары Эл Республика, Кы-
рык мары район гишѳн пѳленѳт дѳ кы-
рык мары мырывлѳм дѳ семвлѳм шѳп
колыштыныт. Концертѳм кырык мары
семвлѳ гѳц пасна суасламары дѳ руш ха-
лык мырывлѳ олмыктаренѳт, тенгеок кок
кырык мары куштымашым «Шыжарвлѳ»
ансамбль гѳц ѳдѳйрвлѳ куштенѳт.
Куштымашвлѳм Козьмодемьянск ха-
лан Тетя творчество томан балетмейстер
Инна Лукьянова шѳнден.

Епископ Гедеон благословайымы доно
«Шыжарвлѳ» Георгиевск халашты благо-
творительный концертѳм пуѳнѳт. Шко-
лыштышы лагерьѳш 200 нѳрѳ кашты
ѳдѳйр-ѳйрвезѳвлѳ, Георгиевский епархин
священниквлѳ концертѳм анжаш толы-
ныт. Концерт нѳнѳлѳн пиш келшен, ан-
жышывлѳ, таум ѳштен, шокшын лапам
шинѳт.

8 июлын Семнян, яратымашын
дѳ ѳнян ылмашын кечѳлѳн эртѳрѳмѳ
мероприятивлѳшты Георгиевск халан
паркышты дѳ Пятигорск халан Собор-

ный площадьышты хынавля икманяр номерым подаренйт.

Пятигорск, Кисловодск, Ессентуки, Железноводск халавлашты интересный экскурсивля эртенйт. Тенгеок паломнический поездкым Ставропольский крайын церкйвлä мычкы эртäрймй. Цүдäм йштышй шуку икон, мощвлä толшы хынавлям öрйктäренйт.

Георгиевск халашты тошты шйгерля вäрйшты Святий великомученик Георгий Победоносец лймеш у соборым 2001 ин строяш тйнгäлйныт. 2017 ин пйтäришй Литургим Когечй кечйн тишты служенйт. Собор гйц мйндйрнй агыл инокия Евгениян шйгержй вäрлänä.

Матушка Евгения Фёдоровна Котлярова 1877 ин Ставропольский губернин Рагули солашты шачын. Йишйжй гишän дä Георгиевский монастырьш кыце вäрештын пäлй агыл.

Икänä матушка Евгения Грузиш монастырьш кеäш лäктйн. Корнышты разбойникым вäшлин, тйды матушкам шин, кйзй доно 70 шушырым кäпешйжы шйнден, ялыштышы шйнвлäжйм пйчкйн дä корны тйреш шуэн коден. Пуры эдемвлä матушкым Владикавказыш больницйш нänгенйт. Шукуштат агыл цилä ясыжы эртен, мйнгеш йшке мынастирьшкйжок пöртйлйн. Тй жеп гйц матушка Евгения юродствуяш тйнгäлйн, анзыкылашым ужын. Йшке колымы кечйжймät келесен, тй кечйн – 1952 ин 25 июльын токужы шуку эдем толын. Цилä керäл молитвам лыдмы паштек сйнзäвлäжй чйчылтйныт, шймжй шйäш цäрнен. «Йänгешдä ясы лимйкй, токем шйгерйш толдä, мйнь соок тäländä

палшаш тӱнгӱлӱм», — колымыжы анзыщ матушка Евгения келесен. Дӱ лачокат, эдемвлӱ со токыжы толыт, каждый ӱрнян панихидывлӱ служалтыт.

Будёновск халашты Йымын Ӱвӱн

Казанский иконжы лӱмеш церкӱштӱ цӱдӱм ӱштӱшӱ икон улы — Йымын Ӱвӱн Свято-Крестовский иконжы. 1995 ин июнь тӱлзӱн Шамиль Басаев вуйлатымы доно террориствлӱ Будёновск халашты тетявлӱм, шонгы эдемвлӱм, мӱшкӱрӱн ӱдӱрӱмӱшвлӱм заложникӱш нӱлӱнӱт дӱ больницӱштӱ урденӱт. Ти кечӱвлӱ лошты шуку эдем Йымын Шачыктышы ӱдӱрӱн образшым Будёновск халашты ужын дӱ тӱдӱн паштек митрополит Гедеонын благословайымы доно ти иконом сиренӱт.

Будёновский районышток Покойное солашты Архангел Михаил лӱмеш церкӱ шалга. Церкӱ тошты, 1756 ин стройымы. Ти церкӱштӱ айыртемӱнок шотеш пиштымы ик икон улы — Йымын Ӱвӱн Иверский иконжы. 1930-шы ивлӱн церкӱм чучӱнӱт, пӱрцӱ перегӱмӱ вӱрӱм ӱштенӱт, цилӱ иконом церкӱ гӱц лыктыныт. Лач ик икон — Йымын Ӱвӱн Иверский иконжы кодын, тӱдӱм трактор донат шыпшаш цаценӱт, но стенӱ гӱц карангден керделыт.

Икӱнӱ йыдым оролы мӱгӱрӱмӱ юкым колын, мӱгӱрӱмӱ юк ти икон дорцын шактен. Тӱдӱн паштек пӱрцӱм церкӱ гӱц цилӱ лыктыныт. Кого Отечественный вырсы жепӱн церкӱм пачыныт.

Кӱрш ансамбль «Шыжарвлӱ», тӱдӱн вуйлатышыжы Фаина Эшмякова дӱ Ирина Юшкина Георгиевский дӱ Прасковейский епископ Гедонлан, протоиерей Анатолий Маршалкинлӱн, иерей Димитрий Вороневлан, иерей Николай Терюшовлан, поэтесса Татьяна Маруговалан дӱ экскурсовод Михаил Стацюклан кого таум келесӱт.

Ирина Юшкина

ЭЧЕ ШОКТЕНА?

Церкѣш кашташ агыл манын 33 «причина»

(Пакыла. Тѣнгѣлтѣш 2016-шы ин 5 №, 2017-шы ин 1, 2, 3 №№,
2018-шы ин 1, 2 №№)

Коклы кѣндѣкшѣмишѣ шанымаш: «Церкѣш каштмем тонышывлѣэм ак ярыктен»

Тонышывлѣэтѣм иктѣмѣт шѣдештѣрѣш ит цацы. А церкѣш сойтокат кашт. Тоныда мам ѣштѣшѣшлыкым анзыцок шаналты, церкѣш кемет анзыц тѣдѣм ѣштен шокты. Ит споры. Кынам ѣлѣын кымылышты уке, тѣнѣынѣт кымылет уке — ик юкымат ит лык. Пѣлѣ: нимат яжо ак лѣк. Нѣнѣлѣн утым ит шаныкты, ступы. Тырхы. Ыдыл. Пѣлѣ: лѣдѣшлѣ кредѣлмѣш кеѣ. Ѧнят, кужын шыпшылтеш. Ѧнят, шуку и шыпшылт кердеш. Ѧнят, курымет мычкы. Сулыкѣтѣм простыкты. Виржѣ, ѣнят, нѣнѣ вѣлнѣ веле агыл, но тѣнѣ вѣлнетѣт. Ѧнят, Господь ойхывлѣ гач тѣлѣнет нѣнѣм

анжыкта. Ѧнят тѣлѣнет ыдылаш келеш — кынам ойхы уке, мѣ тенге пыт ана ыдыл. Ти крестѣм намалаш манын, труяш келеш. «Ѧымы мам ѣштѣ, иктѣлѣнѣт ак келесѣ». Иктѣм ѣштѣш ак кел — ойхыраш. Святой ѣтивлѣ попѣт: «Колымет якте уанымашым ит ямды». Господь цилѣм ытарынежѣ дѣ ышым лачокыш кандынежѣ. Ѧымым, молитвам, уанымашым кодаш акѣяры. Маняры лиѣш, но церкѣш кашт. Церкѣштѣ лишѣылвѣэт верцѣн ыдыл. Господь цилѣ эдем гѣц силан ылеш. Тенгеѣт сѣрнѣлт кердеш — ти эдемвлѣ мѣ гѣцѣннѣ утларак церкѣш кашташ дѣ мѣ верцнѣ ыдылаш тѣнгѣлтѣт.

Коклы ѣндекшѣмишѣ шанымаш: «Сек тѣнг пѣшѣ — яжо эдем лиѣш дѣ пуры пѣшѣвлѣм ѣштѣш»

Яжо эдем лиѣш — техень проста лин кердеш ылы гѣнѣ...

Цилѣн иктѣ дѣнгѣнѣ яжо эдем линештѣ, цилѣн цѣшѣн линештѣ дѣ ѣлѣлѣн цѣшѣм кандынештѣ, иктѣт цѣшдѣмѣ лиѣш ак шаны. А ѣлѣмѣштѣ кѣце лиѣлтмѣм мѣ ужына.

Малын?

Ѧдемвлѣ цѣшѣн линештѣ, но ѣшке семѣнѣштѣ. Нѣнѣлѣн чучеш: шанымашвлѣнѣ цилѣ лиѣлтѣт гѣнѣ — тидѣ цѣш.

Сѣдѣндон цѣшѣм покѣтен шоаш ак ли. А сѣнзѣвѣд, ойхы — тангыж нѣрѣ.

Мѣмнѣн сек тѣнг тышманна — когѣшнѣмѣш. Тѣдѣ мѣмнѣм яжо эдем лиѣшнѣ лѣштѣрѣ: яратышы, пуры, скромна, ѣнянѣшѣ, ѣл ойхым ынгылышы... Тѣдѣ (когѣшнѣмѣш) мѣлѣннѣ поѣ: «Тѣнѣ ѣшкеок Ѧымы гѣц пасна, Церкѣ гѣц пасна яжо эдем лин кердѣт. Пуры пѣшѣвлѣмѣт тѣнѣ ѣштѣт. Ѧл гѣц яжоракын тѣнѣ пѣшѣлет — ѣнят, церкѣш каштшывлѣ гѣцѣт яжоракын цилѣ ѣштѣт».

Диаволын техень алталымашыжылан

ѣнянѣш Ѧымы ѣнжѣ пуйыры.

Ѧымы гѣц пасна вѣлец анжымашты ѣштѣмѣ пуры пѣшѣвлѣ пуры пѣшѣ агылеп, вет мѣ нѣнѣм ѣшкѣмнѣнеш шотленѣ, тидѣн доно ѣшке когѣшнѣмѣшнѣм кымылангденѣ.

Преподобный Серафим Саровский попѣн: кынам мѣ Христос верц пуры пѣшѣвлѣм ѣштенѣ, нѣнѣ пѣдам кандат.

Кѣце мѣлѣннѣ ѣлѣш, Господь келесен. Келесен, кѣце яратымаш семѣнѣ ѣлѣмѣлѣ. Мѣлѣннѣ ойхым кандышывлѣ доно кредѣлѣш тымден, келесен, кѣце мѣ иктѣ-весѣнѣм сулык доно, страстьна доно шушыртенѣ. Ѧымы ѣшке Церкѣжѣм ѣштен, тѣштѣ мѣлѣннѣ пуры сила пуалтеш. Тѣдѣ мѣлѣннѣ пачын: сѣнзѣѣш кѣдымы тышман мѣ вѣкѣнѣ сѣкой сулыкым колѣ гѣнѣт, молитва дѣ пост доно веле сѣнгѣлтеш. Но мѣ Ѧымы ана колышт, а ѣшкѣмнѣн тышманна колыштына, а тѣдѣ мѣмнѣн кид гѣц сѣнгѣн кердѣмѣ вырсы хѣдѣрѣм — пост дон молитвам — шин лыкнежѣ. Тенге мѣ вырсы хѣдѣрдеок кѣэн коды-

на. А пакыла мӓ донна хоть-мам Ыштӓш
лиэш.

Святой äтивлä попат: диавол каждый
сулыкым ёштäш палша. Седындон мä
донна худа пäшäвлä лиäлтйт

Райзы әрәкә йүшһе семняжһлән ойхы линежһе? Ышкһләнжһе ойхы линежһе? Әли наркоман? Но тһдһе Ышке Ышкһмжһм сһнген ак керд. Ышкһмжһм веле агыл, но сһнзәш кайдымы, лүдһшлә силам, кыды тһдһм ти шөргһшһш алтален пырта.

Райзы тѣдѣ, кѹ улы сѣндѣлѣк вѣлнѣ
ѣшкѣлѣнжѣ пелѣшѣм айыраат, сѹѣнѣм
ѣштѣ дѣ предатель линежѣ? Райзы тѣдѣ
вѣтѣжѣм мѣгѣрѣшѣм шуѣн кодаш шана
ма, ѣлѣмѣшѣштѣ сек тѣнг ѣнгѣлтѣш
гѣц пасна кодынежѣ ма, тѣдѣн куры-
мышты келгѣ худа кишѣн виржѣ ли-
нежѣ ма?

Райзы тѣдѣ йѣшке изи тетявлѣжѣйм шуэн кодаш шанен ма? Вет нѣнѣ вара ѣтиштѣм ак ужеп, ѣнят нигынамат ак ынгылеп: малын нѣнѣн сек лишѣл эдемвлѣштѣ – ѣти дон ѣви – трѣк икѣнѣ-иктѣштѣлѣн йѣл линѣт? Ѧви сага йнде йѣлѣн йзѣ йлѣш тѣнгѣлеш, а ѣти сага йѣлѣн ѣки йлѣш тѣнгѣлеш.

Но цилä тидым ёштымйкй дä пы-
дыртымыкы, ти эдем тенге шотлен
кердеш: тйдй тйнам ик лимй корным
веле ужын, тидй гйц лучи лин кердде.
Тенге тйдй ёшке яжо эдемеш шотлаш
тйнгäлеш (теве техень цель Церкй гйц
пасна ылеш, вуйта тйшкй нелй гйц
пасна шомы).

Малын?

Техень лиältмәшвлә лошты тӱдӱ
вес семӱнь Ыштенжәт кердде. Тӱдӱ
вуйышкыжы пырышы шанымашвлә
семӱнь Ыштен — мам Ыштӱмӱжӱм
анжыде, әклӱде. А шанымашвлә те-
хень ышанвлә, вәк, шотанвлә ылыныт:
«Мӱнь вет вес эдемӱм яратем, семням
яратымаш доно веле Ыштӱш лиеш, яра-
тымаш Ылӱмӱшӱштӱ сек тӱнг ылеш,
христианстват тенге тымда... Мӱнь вет
цаценӱм, мӱнь тырхенӱм — но тенге
ләкде, ну мам тиштӱ Ыштет? Малы
иктӱ-весӱнӱм мутяш? Вӱтем Ышкеок
мӱлӱнем попен: «Мӱнь тӱнӱн мы-

чашдымы алталымашет гыц янгыленәм,
тетявләм алталаш янгыленәм, кыш ша-
нет, тыйш ке. Мыйнъ тенге ам керд». Тен-
ге тыйдын ядмыжым йыштем. Цилә ко-
гонънан шанымына семыйнъ лийлтеш.
Мә коктынат эдем ылына, но сыйрнә
ярыде, коктынат самынялтынна. Мә
нигынамат икты-всыйнәм яратыделна,
тыйды йышкеок мыйләм тидым келесыйш.
Но йлымаш ак пыйты... Ма техень ла-
чокшы яратымаш, мыйнъ кыйзыт веле
пәлен нәлынәм. Йышке цәшемын изи
лаштыкшылан мыйнъын праваэм уке ма?
А тетявлә? Ну ма, тетявлә, ныйнйланәт
тыр келеш, ныйны мәмнән ружгымына
гыц нерат линйт. Ныйны мыйнъым ын-
гылат, мыйнъ ныйным ам коды, молнам-
шы пеләшем разрешайә гыйнъ, кердмем
семыйнъ токышты кашташ тыйнгәләм,
ныйны гишән шытырланаш тыйнгәләм...»

Ик шамак — ойхы! Дьяволын кого сүсүжы.

Йымы гың пасна, Церкы гың пасна, молитва гың пасна, покаяни гың пасна, сулык доно кредалмы гың пасна шуку иаш йлымаш. Ышышты нимахань ирык уке. Телевизор, интернет, табак шыпшмаш да әрәкә, ти сәндәлйкын шүлйшйжй, ти сәндәлйкын ынгылымашыжы да идеалжы, прессышты, рекламышты, ыргемйштй, литературышты, музыкашты шахәр доно иквареш йлымаш — цилә семня ваштареш ылеш!

Сәндәлҥк шӳдешкә дә циләм дә
цилә суя, но тидӳ гӳц иктӳләнәт яжо
ак ли. Анешлӳ, сулык веле шукемеш.
Духовный, христианский ӳлӳмӳшӳштӳ
ӳдемвлӳ сулыквлӳштӳм простык-
тат, ыдылыт, сакой лиӳлтмӳшвлӳ доно
смирнӳӳмӳт, иктӳ-весӳштӳм тырхат —
цилә нелӳштӳ бӳшкӳләнӳштӳ дә йӳр
ылшы сәндәлҥклән махань-гӳнјат пай-
дам нӳлӳт. Тенге шӳдӳ каранг миӳ.

Евангели семӱнӱ тымдымаш йышкы-
мӱм вуйнаматанеш, а йӱлӱм тӱреш лык-
таш тымда. Каждый кӱрмӱшымӱшӱштӱ
мӱмнӱн вуйнаматнан махань-гӱнят
лаштык улы. Кӱн лаштыкшы когорак —
Йымы веле пӱлӱ. Мӱмнӱн пӱшӱ — йыш
лаштыкет гишӱн сулыкым простыкташ.
Тӱнӱм семняшкӱ тыр толын кердеш.

Сәндәлбик вѣлнѣшѣ семѣнь бѣлѣш гѣнь, бѣшкѣмѣм тѣреш, а йѣлѣм вуй-наматанеш лыкташ тымда. Тѣнам тыр ак ли.

Евангели тымдымы семѣнь бѣлѣш гѣнь, эдемвлѣ икѣнѣ-иктѣштѣм жѣлѣйт, иктѣ-весѣштѣлѣн ойхы гѣц лѣкташ палшат. Нѣнѣ ынгылат: иквѣреш ушнен, сусуштым веле агыл, а ойхыштымат пайылат. Нѣнын сѣнзѣэш кайдымы ик обѣий тышманышты улы. Тѣдѣ цилѣм айырен колтынежѣ, а сек пѣтѣриок — лишѣл эдемвлѣм.

Евангели тымдымы семѣнь эдемѣн сек тѣнг цѣшѣжѣ — Йѣмы дѣ эдемвлѣ анзылны ире совестян лимѣш. Йѣл гѣцѣн хотѣ-мам тырхенѣ гѣнят, шѣдѣ мѣ гѣцнѣ ак лѣк гѣнь, тѣнам совестьнѣ ире лиѣш.

Евангелин тымдымашыжы попа: тѣмдѣм Йѣмы венчѣен гѣнь, тетявлѣдѣ улы гѣнь, йѣл гишѣн эче маханѣ шанымашвлѣдѣ лин кердѣт? Ти шанымашвлѣдѣ пѣтѣри изишѣт ойхы-рыктышыла ак чучеп, но нѣнѣ мѣлѣннѣ маханѣ яжо ылыт. Шамак толшеш, пѣшѣштѣ ик бѣдѣрѣмѣш пѣшѣзѣ доно шанымашвлѣдѣ иканѣ ылыт. Тѣдѣ тѣнѣм цилѣ статян ынгыла, нелѣ семня бѣлѣмѣшет гишѣн жѣлѣйт... Сек лѣдѣшлѣ тышман ганѣ ти шанымашвлѣм поктен колташ келеш. Вет тѣдѣ тѣмдѣн семнядѣн томажын амасавлѣм дѣ окнявлѣм тѣкѣ, пыдыртен шунѣжѣ, лѣвѣшѣм царгынежѣ дѣ стенѣвлѣм урык-тынежѣ, ѣштѣ мардежлѣ пырынежѣ дѣ тыр дон шокшым поктен лыкнежѣ. Порогы гѣцок тѣдѣм поктымыла, ни амасавлѣм, ни форточкывлѣм пачаш ак кел. Семня ваштареш ылшы хотѣ-маханѣ шанымашвлѣм порогы гѣцок поктымыла. Нѣнѣлѣн кыце Пушкинѣн Татьяна-жы Евгений Онегинлѣн вѣшештен, тенге отвѣчѣйѣмѣлѣ: «Но мѣнѣй весѣн ылам; Мѣнѣ тѣдѣлѣн курым бѣнян ылам».

Нимаханѣ пѣлѣквлѣ, нимаханѣ вѣшлимѣшвлѣ лишѣшлык агылеп. Нимаханѣ «запасной вариантвлѣ». Цилѣ тидѣ гѣц, тыл гѣц кыргыжмы ганѣ, шѣлѣш келеш.

Ак получаялт — пѣшѣм вашталташ,

ѣнят, вес халаш кѣш. Пѣшѣштѣ, оксаш-ты ямдымаш — семнялѣн, курымышты-да цилѣлѣндѣ сек изи ямдымаш! А сек тѣнгѣжѣ — ыдылаш, ыдылаш дѣ ыдылаш. Цилѣ тидѣ карангмеш, цилѣ тидѣ йѣнгѣш, шѣмѣш пырымешкѣ Йѣмы палшымы доно ыдылаш. Бѣшке совесть анзылны, Йѣмы анзылны ире лиѣш келеш. Тидѣ гишѣн Пушкин цилѣнѣ верц тенге келесен: Ах, мѣнѣм алталаш куштылгы, Мѣнѣ бѣшке алталалташ сусу ылам!

Евангелин ынгылымаш семѣнь эдем слабка, сулыкан ылеш, тѣдѣ диаволын шѣндѣмѣ шотлен пѣтѣрѣдѣмѣ шѣргѣшѣш бѣнѣжѣ вѣрешт манын, соок йѣнгѣжѣ верц труйышашлык.

Преподобный Антоний Великий попен:

— Мѣнѣ диаволын мѣлѣндѣ вѣлнѣ шѣрѣмѣ цилѣ сеткѣжѣм ужын колтышым. Нѣнѣм ужмыкем, келгѣн шѣлѣлтѣшѣм: «Эдем йыхлан ойхы! Ти сеткѣвлѣ гѣц кѣ ытаралт кердеш?» Тишѣкен мѣлѣнем келесѣмѣ ылын: «Смирнѣ лимѣш нѣнѣ гѣц ытара, нѣнѣ тѣдѣ докы тѣкненѣт ак кердеп».

Смирнѣ лимѣш мѣмнѣн йѣнгнѣн, семянѣн кымдемжѣм перегѣ.

Соок ылшы пуры перегѣмѣш лимѣкѣ, сек яжо. Тидѣм рушѣрнѣ, празныквлѣ йѣде церкѣш каштмаш, тонышы кечѣ йѣдѣш молитва, сулыкым простыктымаш дѣ Пѣрцѣшѣм подылмаш палшат. Но тышман уже тѣ вѣкѣдѣ кечѣлтѣн гѣнь, Йѣмын палшымы доно кредѣлмѣлѣ — сѣнгѣмѣш якте, «Берлин якте».

Шѣрѣрѣкѣн крѣстѣш, кымалаш, смирнѣ лиѣш келеш. Церкѣш ашкедѣш агыл, а кыргыжаш, сулыкым простыкташ келеш. Йѣнгѣштѣ ылшы хотѣ-маханѣ когѣшнѣмѣш доно, ѣпкѣ доно кредѣлмѣлѣ. Вѣтѣм дѣ тетявлѣм выжалымы шанымашвлѣ ваштареш пыт шалгымыла, хотѣ-ма дѣ лижѣ — цилѣ тидѣ гѣц пѣтѣн ытлымешкет кредѣлмѣлѣ. Йѣмы ирѣкѣш колтымы якте. Кынам тѣнѣ бѣшке бѣшкѣлѣнет келесен кердѣт: «Кыце мѣнѣ тидѣмѣт шаналтен кердѣлам: а кыце тѣдѣ, мѣнѣн пѣлѣшем, кыце мѣнѣн тетявлѣм? Кыце нѣнѣ бѣлѣш

тѳнгәлѳт? Мам нѳнѳи шанат лиѳш? Тидѳи нѳнѳим ак шушырты? Нѳнѳин курымеш тидѳи худа пример ак ли? Кыѳе мѳнѳ кердѳнәм?! Лѳдәт дә әрәт! Мѳнѳ маханѳ йѳрнѳк ылам! Кыѳе куштылгын мѳнѳ выжален кердәм — дә кѳм?! Сек лишѳл, мѳләнәм сек шергѳи эдемвләм. Вет нѳнѳи мѳләнәм веле уанат, мѳнѳим нѳнѳлән иктәт вәшталтен ак керд, нѳнѳи мѳнѳим яратат! Цилә тидѳи лин кердмѳи гишәнәт мѳнѳ ѳлѳмѳи остатка кечем якте ти сулыкем простыктышашлык ылам. Господи, просты дә палшы!

Тиштәкенәк вес шанымаш толын пыра: «А кыѳе тѳдѳи?... Весѳи? Кыѳе мѳнѳ тѳдѳлән цилә келесем? Тѳдѳин доно ма лиѳш? Тѳдәт вет мѳнѳим ярата, тѳдәт мѳләнәм уанен, мѳнѳ тѳдѳлән сѳренәм... Мѳнѳ тиштәт выжалышы лиәм! Тѳдәт ѳжәл ылеш. Тѳдәт яжо эдем.... Мам ѳштѳмѳлә?!»

Диаволын цельжѳи - эдемѳм шѳргѳишѳи, алталышы лиәлт кердѳмәшѳи пырташ дә ѳшкѳмѳм пуштмы якте шанымашыш шокташ.

ѳшкѳмѳм пуштмы шанымаш — соок диавол гѳц, соок алталымаш. Вуйта тѳнѳ ѳшкѳметѳм пуштат — дә цилә пѳтә. Уке, ак пѳтѳи, йәнгѳм ат пушт. Сек лѳдѳшлә парвалымаш тѳнгәлеш, эчежѳи цәрнѳдѳмѳи курымаш парвалымаш.

Мам ѳштѳмѳлә?

Сулыкым простыкташ, Йымылан ыдылаш, церкѳи кашташ.

Йымы доны хотѳ-маханѳ лиәлт-мәшѳштѳи виктәрѳшѳи корны улы — шотлен пѳтәрѳдѳмѳи.

Молитва гѳц пасна эдемѳн силажы уке. Лач ѳшке шанымашвләжѳи дә шижмәшвләжѳи доно тѳдѳи нимат ѳштен ак керд.

Әчеәт смирнә лимѳлә: «Ане, тѳдѳи пыры эдем, но мѳнѳжѳи тиштѳи малын келәм? Мѳнѳ кыш кеәм? Мѳнѳ техенѳ ылам. Тѳштәт, у вәрѳштѳи, тишәкен

ломыжым коден, у вәтем дә у тетявләәм вулкан вѳлнѳшѳи ганѳ ѳләш тѳнгәлѳт. Вет мѳнѳ хотѳ-маханѳ ыртын тѳштәт тиштѳишѳи семѳнѳ шанен кердәм. Ти ыш шәләнѳмәш гѳц Йымы ытарыжы. Вет мѳнѳ ышышкем дә йәнгѳшкем пырышы хотѳ-маханѳ шанымашын дә шижмәшѳи рабышты лиәм, а Йымын цоражы агыл».

Кынам мә ѳшке сулыквләнә доно личный ѳлѳмәшнән пѳкшемвләм пѳкшемденә, Йымы гѳц пасна мәләннә, ѳжәл дә незер эдемвләлән, кѳ эче палша? Кѳ ти пѳкшемвләм шѳтә? Йәнг пәшә доно церкѳи агыл гѳнѳ, кыш эче кемѳлә?

Эдемвлә, Йымылан тау, церкѳи кеәт. Тишкѳи тинәр ойхым кандат... Нѳнѳлән попет: ѳнде лачокат кашташ тѳнгәлдә, цилә тидѳи ыдыл нәләш веле лиѳш. У ѳлѳмәшѳи тѳнгәләш решѳдә, пѳтәриок Йымы сага ѳләш — тидѳи сек тѳнг корны.

Попет — нѳнѳи, лиәлтеш, колыштыт, мәгѳрәлѳт, әнят сулыкыштым простыктат, пѳрцәшѳи подылыт, Йымы тамаханѳ-әнәт куштылгым пуа, а кынамжы цаклымылаок палша. Но Йымы докы, Церкѳи докы отношени шѳренжок ак вәшталт. Вет церкѳи ѳлѳмәш докы привичка уке. ѳшкѳлән, ѳшке шанымашлан уанаш тыменьѳннә. Тидѳлән жеп келеш, цацымаш келеш, Йымылан дә Церкѳлән соок, кечѳнѳок, цәш йѳде, хотѳ-ма дә лижѳи ѳнян лимәш келеш.

Духовный ѳлѳмәш доно соок ѳләш ат тѳнгәл гѳнѳ, церкѳиштѳи утымеш пумым нәлѳн ат керд лиѳш. Тенгежѳи эдемѳм ѳшке рабышкыжы соок сәртәш цацышы диавол гѳц кыѳе ытлаш тѳнгәләт?

Диаволын силажы эдемѳн гѳц силанрак.

Но Йымын силажы диаволын гѳц силанрак.

Священник Николай Булгаков

«УАНЫМАШ» Кырык мары православный газет
«НАДЕЖДА» Православная газета на горномарийском языке

Учредитель:

«Руш Православный Церкѳи Йошкар-Олан дә Мары Сәндәлѳкѳи епархиѳи (Московский Патриархат)»
религиозный организаѳи.

Кым тѳлзеш ик гәнә ләктеш

Редакцин адресшѳи:

Йошкар-Ола, Вознесенский ѳлицә, 81, 224 каб.,
тел.: 8 (8362) 45-39-54. E-mail: uanymash@mail.ru
Редакцин кангәшѳи вуйлатышы:
протоиерей Алексей Евсеев

РЕДАКЦИ ЯДЕШ: ГАЗЕТѳМ КЫѳЕ-ШОН ИДӘ КѳШКѳЛТ. ЛЫДЫНАТ – ВЕСѳЛАН ПУ!

Тираж: 500 экз.